

[ראה צומן 'הולנדי' ב'א' כ'ח'ח, י"א'ט"ב 2; א"ש: כ'ב'ק'ס א'א'ו'ח'ק
26/8/1956 - 31/12/1956

15.10.56

15.10.56

ס פ י ר ה

אדוני יושב ראש -

לפני הכל - עלי להרכיז ראשי ביגון, באבל, באהבה ובהערצה לחללי צ.ה.ל., שחרטו נפשם למות בשבועות האחרונים בהגינם על בטחוננו ובהוכיחם לאויבינו כי אין אדם ישראל הפקר בארצו.

לאמהות ולאבות ולכל קרובי הלוחמים העשויים ללא חת אבי שולח השתתפות עמוקה ונאמנה באבלם הכבד. אבדחכם היקרה אין לה הנחומין והשלומין. ינון ויבהיק זכר בניכם הנאהבים והקדושים בתולדות עמנו כסמל המסירות, הגבורה ואהבת ישראל.

חברי הכנסת:

היה בדעתי תחילה לפסוד סקירה מקפת שתכלול גם פעולת הממשלה בשטח הכלכלה, החינוך והבריאות. אולם בהניחי שהוויכוח בימים אלה יתרכז אך ורק בשאלות מדיניות, החלטתי להסתפק הפעם בסקירה מדינית, וחבוא סקירה מיוחדת על שאר העניינים ועליהם יחייבים וויכוח נפרד.

שנת תשס"ז היתה שנת פיגמה במצב בטחוננו ובמעמדו הבינלאומי של המזרח התיכון. השנה נפתחה בעיסקה הצ'יחית, שהזרימה נשק כבד מכל המינים - מטוסי קרב מפציצים, תותחים, טנקים כבדים, אניות משחיה וזוללות מהגוש הסובייטי לרודן המצרי, ונסתיימה בטשבר העלה סואץ. לפי דוברי הגוש הסובייטי נעשה כל זה אך ורק למען הגבורה השלום באיזור ולמען עצמאות עמי ערב, אולם התוצאה המעשית היא כי המתחות במזרח התיכון ובעולם כולו נברה, וגדלה לאין שיעור הסכנה לישראל; כי הרודן הצרי, כשאר שליטי ערב, לא הפסיק אף פעם התכונת הקרחנית לקראת סיבוב שני נגד ישראל, אם כי כלפי עתונאי חוץ ושליחי או"ם העמיד מזמן לזמן פניס של שוחר שלום. אבל כשניסחה בשנה שעברה מעצמה גדולה, ואחר כך גם המזכיר הכללי של או"ם להביאו לידי שיפור היחסים עם ישראל - נתקלו שניהם בסירוב מוחלט.

תיגרות-הדמים על הגבולות רבו בעקבות גיוס חבורות מרצחים בשט

פידאיון

פידאיון על ידי ממשלה מצרים, והפעלת חבורות אלה בכל ארצות ערב, וביחוד ברצועת עזה ובתחומי המלוכה ההאשימית; החבורות חודרות מוזמן לזמן לגבול ישראל, לפעמים בעומק די רב, ורוצחות עוברים ושבים, עובדים בשדה, נשים וילדים בבתיהם, וכל מי שנחקל בדרכם, יהודי ובני מיעוטים.

בסקירה על הבטחון שמסרתי בכנסת ביום 22 באפריל שנה זו ציינתי כי "מאבקנו ומאמצינו המחמידיים לקיום הבטחון והשלום, - יחכן שהם מתקרבים לתחנת מכרעת ואולי גורלית, והקו הנקוט בידינו הוא להעלות בלי הרף כושר התבוננותנו ולהחזיר בלי ליאות לשלום יציב עם שכנינו".

עמדה הממשלה כי יש לשמור על השלום, ולו גם שלום רעוע, כל זמן שהדבר תלוי בנו, ונוכח הסכנה הגדלה מצד וודן מצרים ובעלי-בריתו, עלינו לשקוד על הגברת כוחו של צ.ה.ל. ולרכוש נשק אשר ירחיק את האויב - מצאה לה מתנגדים גם בקרב חוגים אחראים שאינם כרגיל ששים לקרב. לאחר שמסרתי בתחילת יאנואר שנה זו סקירה על מצב הבטחון, טען ראש האופוזיציה מטעם הציונים הכלליים, ידידי מר פרץ בונשטיין "ראש הממשלה חזר על הצהרתו האומרת שלעומת זיונה של מצרים על ידי הממשלה הסובייטית לא חקום ולא תהיה מלחמה יזומה". - והוא שאל: "הנמתין עד שהם יחחילו במלחמה או לא נמתין? ואם רוצים אהם לקרוא לאי-הסתנה זו בשם מלחמה יזומה, או מלחמה מונעת או בשם אחר - אותי אין זה מעניין, כי לא זוהי השאלה. השאלה היא אחרת ועליה נחננו את התשובה: לא נמתין. - ובעוד שאנחנו הציונים הכלליים אמרנו: לא נמתין, אמרה הממשלה: לא, אנחנו לא נמתין בעצמנו - הממשלה נרתעה מההכרעה החמורה - אבל אז צריך היה להעמיד לעומת הסרוב הזה איזו פרספקטיבה מה כף לעשות. מה הייתה הפרספקטיבה - לרכוש נשקן - הסיכויים לקבל נשק, על כל פנים במידה מספיקה ובאותם סוגי הנשק הקובעים בקרב - לא היו סזהירים ביותר. ← על כל פנים עד היום לא שמענו בבטחון שנקבל אמילו חלק ממנו".

וכששה חודשים אחרי זה, ב-19 ביוני ש"ז, חזר על טענות אלה דובר נכבד שני מטעם הציונים הכלליים, מר אלימלך רימלט, ושאל אותך, השאלה המרה: "אין נוכל להתגבר על הפער הטרגי הזה - בצירוד, פער גדול והולך - בלי מלחמת מנע, בלי פתיחת מלחמה?"

ואיני אומר שלא היה יסוד לשאלה זו. הרודן המצרי ונוטאי כליו תכריזו בגלוי כי הוא מתכוונן לחסל את ישראל, ולא עוד אלא שהודיע כי "אינו לוחם בישראל בלבד, אלא גם ביהדות הבינלאומית ובהון היהודי" - נוסחאות המוכרות לנו היטב מנאומיו של היטלר. ולא יפלא אם גם אנשים

/שאינם

שאינם שטופים אחרי מלחמה היו סבורים, כי אין לנו מנוס אלא להקדים פני
הרעה ולצאת למלחמה על הרודן המשיסטי בקהירן, כל עוד הצבא המצרי לא
הספיק לעכל הנשק הרב שנחקבל מהגוש הטובייסי. חברי בממשלה ואנכי לא
קיבלנו דעה זו. אנו מחפזים הגנה עצמית, ואם נוחקף נילחם בכל הכוח
שבידינו עד הסוף, כלומר, עד הנצחון. אבל אנו יודעים כל נוראות המלחמה
והריסותיה בנפש וברכוש, ואין אנו סבורים כי מלחמות פוחרות בעיות היסטוריות,
בכל אופן לא פחרון של קיימה, ולכן אין אנו ששים לקרב, ~~המלחמה~~
נזכה האיום המצרי המחריף ואינו חובה לעצמנו לעשות
מאמצים נואשים לחזק ציודו של צ.ה.ל. כדי להרחיע את האויב ממלחמה, -
ולשמור, עד כמה שזה חלוי בידינו - על השלום. ואנו מוקירים השלום כי
אנו מוקירים חיי אדם. ותרשו לי ויירוי אישי קצר:

פעמיים, בשני מקרים גורליים, לא הייתי שותף לשמחה גדולה
בעם, אם כי פעמים המאורעות בתולדותינו שהיו ראויים לשמחה כשני המקרים
ההם.

בפעם הראשונה - זה ביום הגדול של 14 במאי 1948. לאחר
שהכרזתי במוסיאון בת"א על חידוש מדינת ישראל, שמעתי תרועת העם ברחובות
ת"א, ובאזני רוחי שמעתי תרועת העם היהודי בכל החפוצות. אני מודה כי
שמחתי היתה מהולה בעצב. ידעתי מה צפוי לנו בימים הקרובים, אם כי
התכוונתי לימים אלה מאז תמה מלחמת העולם באירופה. ואמנם אחר חום הטקס
ההיסטורי במוסיאון, מיהרתי אל מושב מטה ההגנה - עדיין לא היה אז צ.ה.ל. -
ושם קיבלתי ידיעות על תנועת הצבאות הערבים פמצרים, מירדן, סוריה,
מעיראק, מלבנון לישראל הרכה, שזה רק יצאה לאויר העולם.

ובפעם השניה - זה היה בתום הקרבות ביאנואר 1949, כשבאנו
הצעיר נבף והביס את כל צבאות ערב. לא הייתי בין המחרווננים על הנצחון
המפואר, כי ידעתי שאין זה נצחון סופי, ועוד צפוי לנו מאבק קשה, ואולי
לא אחד אלא רבים. לא העליתי על הדעת כי שכנינו יסלימו בנקל את הבוטחם,
ולא תליתי ^{אליה} המצב הקורות על יכלתה של או"ם לשמור על השלום באזורנו.

מקמתי בכושר המנגנון והמוסדות של או"ם לעשות משהו ממשי,
נוכח הסתיחות הבינלאומית השנורת בעולם ונוכח הניגודים שבין המעצמות
הגדולות החולשות על או"ם במועצת הבטחון. ידעתי כי לא העקרונות היפים
המנוסחים במגילת או"ם קובעים, אלא אינטרסים מנוגדים ומדיניות-כוח
מכריעים את הכף גם בעצרת וגם במועצת הבטחון. אבל שמחת הנצחון לא היתה
שלמה בעיקר לא מפני שיקולים מדיניים אלה. גם ביום הנצחון - ולא הרבה
נצחונות כאלה היו בתולדות עמנו - לא יכלתי לשכוח אף לרגע הכהיר היקר
ששילמנו חמורת הנצחון. יותר מחמשת אלפים הבנים והבנות היקרים שהרפו

/נמשם.

נפשם למוח, ואלפי האמהות והאבות השכולים שמחמדיהם נגזלו מהם לעולם ועד, השביתו את שמחתי. ומאז איני מסוגל לחשוב על מלחמה מתוך גישה מדינית מופשטת, אלא מתוך יחסיאנושי, ואיני מחבייש להגיד: מתוך אהבה עזה ועמוקה לצעירים אשר חייהם יסוכנו במלחמה, ומתוך חרדה רבה לאמהות ולאבות, לנשים ולילדים העלולים לאבד את יקיריהם. אין אני עם רוצה בכלל בהריגת בני אדם, ויהיו בני איזה עם שהוא. ואם הצלחנו למנוע צד עכשיו האסון הזה במשך שנה רבה-חרדות זו - איני יודע מה יאמר על כך ההיסטוריון הבא, אבל אני מרגיש סיפוק עמוק שהצלחנו למנוע המלחמה עד עכשיו.

ובמקום מלחמה, אשר קרבנותיה ודאיים וחועלתה ההיסטוריה מסופקת, אמרנו: - נעשה מאמץ לחזק צ.ה.ל. בנשק מגן. לא היה הדבר קל ומשום, ועלי להגיד שעד היום לא השגנו בל מבוקשנו, אבל לדעתנו זה היה צו המצפון האנושי והמדיני - ולמיו פעלנו, ונדמה לי שלא שגינו ולא נכשלנו, ~~שהעלמד~~ ולא הכשלנו את ישראל.

חברי הכנסת וודאי יודעים, בי נשק אינו מסוג הסחורות אשר אם רק יש לך כסף או אשורי אתה נכנס לחנות ובוחר לך מכל אשר תאווה נפשך ולוקח ומביא לביתך. דפקנו בהרבה דלחות ומצאנו אותן סגורות. הממשלה האנגליה שמכרה לרודן המצרי סנקים כבדים - בידעה שהם מיועדים לפגוע בישראל - טרבה בעקשנות למכור נשק זה לישראל. ואנגליה זו, כידוע, שותפת להצהרה המשולשת משנת 1950 על שמירת המאזן במזרח התיכון. ארצות-הברית, שאנו חייבים לה תודה על עזרה רבה, מדינית וכספית, מיום יסוד המדינה ~~המדינה~~ הכירה בצורך לתקן מאזן החימוש בין ישראל לארצות ערב, ועודדה בעלות בריחה לספק לנו נשק מגן. אין אנו יכולים להסתפק בעידוד זה בלבד, ונוסיף לדרוש מממשלת ארה"ב נשק מגן באוויר, ביבשה ובים, שיהיה בו כדי להרחיע את האויב, אולם אין אנו מולזלים גם בערך העידוד, שהיו לו ~~הוצאות~~ ממשיות. אנו חייבים הוקרה רבה וחודה נאמנה לצרפת שהייתה הראשונה לספק לנו 24 מטוסי סילון חדישים מסוג מיסטו 4, ובזמן האחרון, כידוע, הלכה בעקבותיה ממשלת קנדה והחליטה למכור לנו 24 מטוסי סילון מסוג ¹⁸⁶ (סייבר), וגם לא נקפה זכותה של אנגליה שסיפקה לנו כמה מטוסי מטיאור ¹¹⁸ לפני כן. קיבלנו כמה טובים של נשק מגן גם ממדינות אחרות.

לא אעמוד על פרשת מאמצינו להבטיח לצ.ה.ל. מינימום הצירוף ההכרחי, כי היא לא נסחיימה עדיין, ועוד טועד לחזון. ועברו עלינו הרבה חדשים של צפיה וחרדה - וגם היו לנו ימים של חוויות-גיל עמוקות. ואולי מן הראוי שאמסור לכם אחת החוויות כפי שהנציח אותה מסורר אדיר-ביטוי החותם בשם נתן א. בקראי דברי המסורר כאן אני יודע שאני מקפח העתון אשר לו נועד השיר הזה, אולם נדמה לי כי דברים אלה צריכים להישאר ב"דברי הכנסת" כזכר המדינה וצבא הגנה לישראל.

עוד יספר לחרדה ולפלא איך נצבו תולדות העם בין ים אילת וים תיכון
על כברה-ארץ ראשונה ואחרונה כמו על צוק ישראלי בים ערב,
וקהל אויבים אשר אך חסול הכה ושב למאורתו עלי גחון
שומע מחדש כלי-אש בל ירעם, נכון לזנוק בכל מטטמוחיו ומכונוחיו.

עוד יספר לחרדה ולפלא איך המשיך העם פרוטרוט חייו שבסדוח ובשוקים
חיים של שלל מראות ושלל קולות, בעוד מתוך תוכו, מקרב כל שאון וחד
מתוך עמקי הויתו, מבעד לשיחות ולומירות ולמריבות ולשחוקים,
עולה שועה אחת: כלים, כלים! כלי קרב וכלי מגן! וחיש ובעוד מועד!

בבוא היום, בקום שלום על ארץ, בשקט מזרח, אי מי ישאל בקול:
מתי נחתך דין היהודים שנית - אחר משפט הש"ח - לפרוץ חיים את העגול?
וזה ישיב בכה. וזה בכה. ואחדים לפתע יזכרו חוף ים נבל
ורחש מים ודמויות צללים ופלג-ירח של ראשית אלול.

אולי זה לילה שחיה. או לילה שיחיה. זה לילה שכיום אין תאר לו ושם.
אך בבוא עת - יקום גלוי. נקוב בהארץ, והוא אולי הסף
אשר מעבר לו - המרחבים והשלום. ליל חול פשוט אשר עודו אלם
אך כל אשר ראהו או יראהו, יאמר: ראיתי ליל בו הכרעה הכף.

אולי זה לילה שהיה. או ליל חלום. בחלומי - ברזל, הרבה ברזל, ברזל חדש.
נושא קנים מארכים, רועם על שרשרות פלדים,
מגיע מרחוק, עולה על חוף, ובעוד כלו דמיון כבר הוא כלו ממש,
ועם נגיעתו הראשונה באדמה הוא נהפך לכה יהודי.

אולי זה לילה שהיה. או שיחיה. אבל חוזר גלגל הזמן ושבו -
וכאז ליל רכש - אך עד מה גדל! - וכלי מגן וקרב עוברים בסך
וכל אחד מהם, בחנתנו בידי השבט, הרואהו, כחזיון שרב,
עתיד להעצם כעשרה כלים מעצם מגעו של ההכרח!

וכל אחד מהם, כל כלי-חרש וכלי-חרש,
בהבלעו באפלולית, משחיל שנוי בנוף כחוט-שני:
עוד כברה-ארץ יהודית, אשר היתה כבשת הרש,
הופכת את צלמה להיות כפירו ולביאתו של העני.

ואם זה לילה שהיה ואם זה - מה נאמר נא - ליל חלום,
טוב כי ידעו כל איש וכל אשה יהודיים, אם כאן או בחפוצות,
כי חלומו של ליל כזה הוא מוחשי מכל עטוקיהם לאור היום
והוא חותם את גורלם בפעל ודרכיהם בו נקבעות ונחרצות.

הוא שמעיד, אם בחלום או בהקיץ, כי לא יגום שומר ולא יישן
וחילים נושאי-סבל, חשופי-גוף עד מתן, בלי חשך,
נושאים נושאים את הישועה על גבותם, כורעים לעל, והמכוונות ברעשן
עוברות, עוברות, וגור דברי ימינו לחיים ולעצמה נחחק.

זה לילה שהיה או שיהיה. אם כך או כך - אין הוא דמיון כוזב.
הוא לילה אלמוני והוא ליל חג שיזכר מעבר לגבולות הזמן הזה.
אשרי העם שככה לו... שדוקא חסרוניו גלויים לעין אוהב ולעין אויב
ודוקא היפות והעזות במלאכותיו סמויות עד עת. כי חשך מכסה.

אולי זה ליל חלום, אך בהקיץ ובפעל נמוגה בו אימתו של החפוש
אשר בינינו לבין כח האברן... ברזל שוטף ובא וכליות ארץ וועדות...
טוב כי ידע יומה של ישראל כי הוא קולט מליל עצמת חיים ועצמת אש...
ידע את זאת גופה של ישראל... וגם רוחה חוסיף עוד נפך של פלדות.

חדע זאת ישראל, על מנה לחוש מה העקר ומתו הספל
ולקראת מה דרוכים בה, לו גם על כרחה, כל כחות גוף ורוח כאחד.
טוב כי ידע זאת גם אויב מגב, שכן לילות כאלה, העוברים כצל,
אולי עליו יחשיכו את יומו באם ינוע ויהיין לשלח יד.

אולי זה לילה שהיה. או לילה שיהיה. בו אפלולית חולות ורחש ים
וחריקת ברזל ושיח-סוד ורוח-מים מלוחה
וכמין חחושת מפנה מפלא וכמין חהיה : אילו ידע העם
מה החודה אשר חייב הוא נצח למעטים אשר הגו את המלאכה.

עד כאן דברי המשורר.

בפרוזה הדלה שלי אומר רק, כי חל שנוי ניכר לטובה ביכלתו
של א.ה.ל., אם כי עלי לציין בדאגה רבה כי יש עדיין למצרים לבדה עדיפות

עצומה בנשק כלפי ישראל, גם ביט גם באויר וגם ביבשה. יש לה משחתות וצוללות, יש לה טנקים כבדים - בריטים, צ'יחים וסובייטים, יש לה מטוסי סילון ומפציצים סובייטים בכמות ובאיכות העולה על כל מה שיש לנו. ואם נוסיף לכך הזיון הגדל והולך של שאר מדינות ערב - הרי הגדל דאגחנו. אבל אין אנו מחוסרי-מבן באותה המידה שהיינו בחילתה השנה, וארשה לעצמי לצטט דברי הרמטכל בסיום קורס קצינים לפני שבועות אחדים: "אתם תהיו ממקדים בצבא חזק. צ.ה.ל. חזק לא משום שיש לו נשק עדיף על אויביו. הוא חזק כי אינו מתנה את להימתו בנשק עדיף. מדינת ישראל חזקה לא משום שיש לה בעלות-ברית אשר יחשו לעזרתה אם הותקף, אלא מפני שבגם ללא בעלות-ברית חילחם ללא רחע. צ.ה.ל. חזק כי מלחיו, טייסיו וחיליו, הנם נערים ונערוה אשר אין סייגים וגבולות לנכונותם לשרת את בסחון ארצם".

בהצטרפי לדברים הנכוחים והקולעים של הרמטכל איני רוצה להגיד, כי אין ערך היוני לנשק יעיל, מספיק וחתיש. אני בסוף ככל אחד ממקדי צ.ה.ל. שבהחמורדות עם המצרים או עם שאר צבאות ערב נצא בנצחון בסופו של דבר, - אבל אנו רוצים למנוע מלחמה, ולהבטיח זכיוחנו, מעמדנו ובסחוננו, ויש רק אמצעי אחד לדבר זה: אם ינתן לנו על ידי ידידינו ושוחרי שלום באמת די נשק מבן שלא יפול בטיבו מנשק האויב, אם גם לא באותה הכמות שיטנה לאויב. רק אם נקבל נשק מספיק בעל איכות עדיפה - ירחיע דבר זה את האויב מלהתגרות בנו מלחמה, מקיפוח זכיוחנו ומסיכון מעמדנו. ונשק מסוג זה ובכמות מספיקה, אם גם פחותה מזו של אויבנו, אין לנו עוד גם עכשיו. ולכן אנו עומדים על תביעתנו לנשק - קודם כל מארצות-הברית, אשר אינה רוצה במלחמה במזרח התיכון והיא שוחרת טוב גם לישראל וגם לעמי ערב. רק כשאויב ידע שאנו מצוידים כהלכה לפי מושגיו הוא - לא יעיז לתקוף אותנו, והשלום באיזור יכון. אין שליטי ערב יודעים להעריך כמותו ערכו, סיבו ורוחו של האדם גלוחם, וחיי אדם וערך אדם לא נחשבו בעיניהם, מחוץ לחיי עצמם וערך עצמם. והנשק העצום והעדיף אשר בידיהם עלול לשכר אותם ולהעביר אותם על דעתם, לאחר שהם אינם פוסקים להכריז באזני המונייהם כי מלחמה להם בישראל עד רדתה.

אין מדינאי נבון בעולם, שאינו יודע כי כל התפוצצות במזרח התיכון עלולה לגרור אחריה החלקחות מסוכנת בעולם, ומתוך אחריות וחזרה לא רק לשלום האזור הזה, אלא מחוץ דאגה עמוקה לשלום העולם, אני אומר, כי כל אלה המוטימים לשלוח נשק חוקמני לשליטי ערב, המכריזים בגלוי, כי עליהם לחסל את ישראל, וכל אלה המונעים נשק-מבן מישראל - נושאים באחריות כבדה וחמורה לשלום האזור ולשלום-העולם. כל אחד שומע על ההצטרות ההולכות

וניתפוח כמעט יום יום של ראשי בריה-המועצות על שאיפתם לשלום. ואין בדעתו להסיל ספק בכנות הכרזות אלו; אולם לסנקים ולמטוסים ולמפציצים ולתותחים ולצוללות ולמשחיתות, שהם שולחים לרודן המצרי, אין חוש-שמיעה; ~~ובמאורעות יממה אלה אינן ששונות הכרזות במלוא הברכה והחיילים המצריים המיועדים להפעיל כלי-משחית אלה, שומעים מפי מפקדיהם ושליטיהם יום יום הכרזות אחרות לגמרי, העומדות בסתירה מפורעת להכרזות שליטי בריה-המועצות; בראיון שנתן הרודן המצרי ^{הגנרל} אל אחבאר בקהירו ביום 28 במאי ש"ז אמר: "הצבא המלשתינאי ברצועת עזה שהחל בכוח קטן של אלף איש בשנה שעברה, הולך וגדול במספרו, באימונו ובציודו. חייליו מיועדים לקחת נקם בעד עמם ומולדתם".~~

ובנאום לכבוד פנוי החלה ע"י הבריטים ביום 19 ביוני הצהיר במאל עבדול נאצר: "אנו מחויבים להיות חזקים - כדי לרכוש ביד חזקה זכויותיהם של העם המלשתינאי". ועבדול הכיט עמו, איש סודו של נאצר, ושר הבטחון והמפקד העליון של הצבא המצרי נאם בפני הצבא המצרי ברצועת עזה ביום 5 בפברואר ש"ז ואמר: "השעה מחקרבת כשאני וחברי במועצת ההפיכה נעמוד בשורה הראשונה של הקרב נגד האימפריאליסם ושוחמו הציוני". ולאחר שעמו נחמנה למפקד העליון של צבאות מצרים, סוריה וסעודיה, אמר באלכסנדריה ביום 11 ביוני ש"ז: "סכנת ישראל אינה קיימת עוד. הצבא המצרי יש לו די כוח למחוק את ישראל ממפת הארץ". שוקרי אל-כוותלי, נשיא סוריה ובעל בריתו של נאצר, הצהיר בשנים באפוריל ש"ז: "המצב הנוכחי דורש גיוס כל הכוח הערבי לחסל את המדינה שקמה בסביבתנו. ישראל הוא כמו סרטן, ואינו מסתפק להיות ניזון רק בכוח-האדם של עצמו, אלא הוא נעזר גם על ידי הציוניות העולמית".

וראש מטשלה סוריה, צברי אל-עסלי, הכריז בפולמנט בדמשק ב-28 ביוני ש"ז: "מדיניות החוץ שלנו מיוסדת על מלחמה באימפריאליסם, בציוניות ובישראל, באי-הכרה בגזנת פלשתינה, בהתנגדות לשלום עם ישראל ובחיצוק ההסגר נגדה".

וחוסיין מלך ירדן טלגרף ב-28 ביולי ש"ז לרודן המצרי: "אנו צופים לעתיד כשדגל הערבים יחנופף על ארצנו הגזולה".

הצבא המצרי והירדני והטורי והעיראקי והסעודי מאזין יום יום להסתות האיבה ולקריאות המלחמה של מפקדיהם ושליטיהם, ואם כי אנו חזקים למדי להתגונן ולעמוד בפני התקפה, אין אנו מצוידים דייןנו, למען הרחיב האויבים השוחרים מלחמה, ^{מ/י - אי 22 גנרל}

/אפילו

אפילו ראש ממשלת בריטניה הנוכחי, סיר אנטוני אידן, הכריז
בפולמוס הבריטי לפני שבועות אחדים, כי הצעד הבא של הרוון המצרי יהיה
מלחמה בישראל.

כבשנה הקודמת דאגתה של ממשלת ישראל תהיה נתונה גם עכשיו
לשני אלה: לשמירת השלום עד כמה שאפשר ולהגברת כושרו של צ.ה.ל. לקיים
בטחוננו. ובטחוננו - תדחי משמע. אנו צפויים לא רק להחקפה מצד שכנינו
המכוונת לחיסולנו הגמור, אלא אנו נחונים כמעט יום יום למלחמה זעירה,
המתנהלת נגדנו מצד אחדים משכנינו, בעיקר מצד מצרים וירדן, - על ידי
חבורות רוצחים מאורגנות ומצוידות, בשם פיראיון ובשמות אחרים, אשר הוטל
עליהן לחצות מדי זמן לזמן את הגובל, ולרצוח את כל אשר ימצא בדרכם -
עובדים בשדה, עובדי אורח, מתפללים בבית הכנסת, נשים וילדים היטנים על
מסותיהם, שומרים בשדות ובדוכים, יהודים ודרוזים, או בני מיעוטים אחרים, -
והדבר נעשה לא באקראי אלא מתוך ארגון ותכנון צבאי ועל דעת הממשלות.

בסקירת בכנסת מיום 22 באפריל ש"ז מטרחי פרטים על האבידות
שגרמו לנו ירדן ומצרים במלחמה זעירה זו. עד שנת 1953 עמדה ממשלת ירדן
בראש מלחמת הגרילה. בשנת 1954 התייצבה מצרים בראש הפעולה הרצחנית, ובמשך
שתי שנים 1954-55 גרמה לנו מצרים 242 אבידות בנפגעים ובהרוגים. באפריל
שנה זו הגיע לארץ המזכיר הכללי של א"מ, פר המרשילד, ועשה מאמץ רב להבטיח
הפסקת אש על גבולות ישראל, גם אם שאר הסעיפים בהסכמי שביחת הנשק לא
יתקיימו. ממשלת ישראל היתה מוכנה לבצע הסכמי שביחת הנשק במלואם, בהנאי
של הודיות, והיא הסכימה לשמור על הפסקת אש, גם אם שאר סעיפי הסכמי שביחת
הנשק יופרו על ידי שכנינו, אם רק שכנינו ישמרו על הפסקת האש.

הראשונים להפנות ההבטחה המחודשת היו מצרים וירדן.

מצרים שלחה הפיראיון שלה לכל ארצות ערב, לחבל במיחקנים צבאיים
ולפוצץ בתים צבאיים בישראל, וחידשה הנחת מוקשים על ידי מחבלים מצאים
בכבישי ישראל בדרום ובנגב. משפוך המטבר בסואץ נשקט לפי שעה הגבול
המצרי, - ודבר זה מוכיח אף הוא כי הפעולה היתה מתוכננת על ידי הממשלה
המצרית, - וכל מעשי הרצח והחבלה באים עכשיו מהממלכה ההאשמית. יום
אחרי ישיבת מועצת הבטחון חידשה מצרים פעולת בריוניה ואחמול נחמסה
קבוצת פיראיון מצרית בסביבות שדה בוקר שנשלחה אלינו ע"י מפקדים מצרים
משטח סיני. זמן קצר אחרי נסיעת המזכיר הכללי פוצצו אנשי ירדן בית
בן שתי קומות בעוז ליד כפר יעבץ, ובאותו יום הוחקפה מכונית מטרה
בסביבת כפר-סבא. נרצח ליד קוביבה נהג סוקסור מתוך מארב, ובדרום ירושלים
נרצח הושב ישראלי. נרצחו שני ישראלים ליד ניו אליהו ואחד נפצע

/בירוויות

ביריותן נוקטה מכונית ישראלית ליד עפולה ונמצע שוטר ישראלי. על יד עין חצבה בערבה הותקפה מכונית אזרחית ושניים פנוסעיה נרצחו. בסביבת הבירה, במבשרת ירושלים, הוטמנו רימונים ונורו פועלים יהודים. במעלה החמשה נזרק רימון לבית הילדים. הוחקף אוטובוס בדרכו לאילת וארבעה ישראלים נרצחו, וחשעה נמצעו. ליד אום-אל-פחם במשולש הותקפה יחידת סיור ישראלית וחייל ישראלי נהרג. באיזור דווימה נרצחו ששה חיילים ישראלים ושניים נמצעו. בעין עפרים נרצחו שלושה שומרים, דרוזים ישראלים, ע"י כנופיה ירדנית המוכרת לנו, ואשר הודחה במשטרה ירדן על מעשיה, ומלך חוסיין בכבודו ובעצמו צוה לשחרר אותה מהמעצר לפני ימים אחדים לגיונרים ירו בכנוס התרכיאולוגי בדמת רחל, הרגו 4 ומצעו 16. אשה תימנית פוסקה זיתים מצושב עמינדב נרצחה בשעת עבודה על ידי ירדנים, ובאותו יום רצחו ירדנים נהג טרקטור במעוז חיים ומצעו את הברו. כנופיה ירדנית שוב רצחה חמשה ישראלים ממארב לא רחוק מסדום, ולבסוף נרצחו בשבוע שעבר ע"י ירדנים שני פועלים ישראלים ליד אבן-יהודה.

לאחר פרוץ החפרעות מצרים וירדן חבענו במשך שבועות מרובים מנציגי או"ם לנקוט בצעדים ממשיים שמדינות ערב ישימו קץ להתקפות רצח אלו, ויקיימו באמונה התחייבותם להמסקה אש. כל הביעותינו עלו בתוהו. איני מאשים נציגי או"ם ברצון רע, אלא נחבררה אזלח-ידם להכריח את שכנינו לקיים הבטחתם שלטת הרציחות נמשכה. ולא הייתה כל ברירה אלא לפעול בעצמנו לשם הגנה עצמית, שהיא זכות טבעית, ואולי יותר מזכות, היא חובת המדינה.

לפי מגילת או"ם יש לכל חבר בארגון או"ם זכות הגנה עצמית. סעיף 51 של המגילה אומר: "שום דבר במגילה זו אין בו כדי לפגוע בזכות הטבעית (*inherent right*) של הגנה עצמית אינדיוידואלית או קולקטיבית, אם ההקמה מוסיינת נעשית נגד חבר בארגון האומות המאוחדות, עד שמועצת הבטחון נקטה באמצעים הדרושים לשמור על השלום והבטחון הבינלאומי". יש נציגי או"ם השוללים מישראל זכות הגנה עצמית זו. להתגוננות של נו מפני הרציחות המאורגנות ומעודדות ע"י שלטונות מצרים וירדן - הם קוראים בשם "מעשי-חגמול", ובדו"ח למועצת הבטחון מיום 9.5.56 פסל המזכיר הכללי של או"ם "מעשי-חגמול" אלה. גם אילו לא הבטיחה מגילת האו"ם המפורש זכות ההגנה העצמית לכל אומה - הרי זכות זו קיימת ועומדת מאליה. המנגנון של או"ם הוכיח חוסר יכולתו - איני אומר חוסר רצונו - להסל רציחות ממושכות ושיטחיות של תושבי ישראל. עד כמה שאני יודע זוהי הארץ היחידה בעולם, שהושביה אינם בטוחים בחייהם באשר שליטי הארצות השכנות משלחים בהם חבורות רוצחים. איני מעלה על הדעת שיש מדינה אחת בעולם שהיתה

משלימה עם הפקרת חיי תושביה לידי מרצחים המאורגנים ע"י ממשלות שכנות. משקיפי או"ם והמוזכיר הכללי של או"ם יודעים כמובן, כי כנופיות אלה פועלות בשליחות ממשלותיהם, וכי מצרים היא הגורם הראשי והמרכזי בארגון הכנופיות, בצירוף, באימונו ובתכנון פעולותיהם. הפיראיון שנתפסו על ידינו הודו על כך בבחי המשפט, ומיניסטר הווקף המצרי, חסן אל בקורי, שידר ביום 11 באפריל ש"ז בקול קהירו הנקרא בשם סאות אל ערב, וכפוף לרודן המצרי, את הדברים האלה: "אין כל סיבה מדוע הפיראיון השונאים את אויביהם, לא יחדרו עמוק לישראל, ויהפכו חיי אנשיהם לגיהנום". ממשלת ישראל לא תיתן להפוך ארצה לגיהנום, והמרצחים ושולחיהם לא ישארו בלי עונש, ובלי עונש חמור.

כל המכריז כי "מעשי-חגמול" של ישראל פסולים הם, גם שולל מישראל זכות הגנה עצמית המובטחת במגילה, וגם מחיר הרצועה לכנופיות המרצחים ולשלטונות האחראים להם, לפגוע בתושבי ישראל מבלי לבוא על עונשם. ממשלת ישראל לא תשלים עם החרת הרצועה ולא תותר על זכותה הטבעית, המובטחת לה גם במגילת או"ם, להגן על חיי תושביה, - ומעשי חבלה ורצח הנעשים בישראל על דעת השלטונות בארצות השכנות יעלו לשולחיהם ביוקר רב.

שליט ירדן שיחרר ורצח הדיוזים הישראלים השומרים בערבה. על שליט זה ורצחיו לדעת - כי חיי דיוזים ישראלים הם יקרים, והאחראים לרציחתם ישלמו מחיר יקר; על שליט זה לדעת כי עובדי ים-המלח, באי-כנוס ארכיאולוגי בירושלים ופועלים יהודים באבן יהודה - חיייהם יקרים, והאחראים על רציחתם לא ינקו. לא תישלל מאתנו זכות ההגנה העצמית - כל עוד מנגנון או"ם או מועצת הבטחון קצרה ידם לשים קץ לרציחות אלו. בדגש ששליטי ערב יכבדו חתימתם על הפסקת אש - ישתרו שקט בגבולות, כי ישראל אף פעם לא הפרה ולא תפיר הבטחתה.

לצערי הרב אין אגא זה הוויכוח היהדי שיש לנו עם מנגנון האו"ם. זה מזמן נתגלתה נטיה במנגנון זה להפוך הסכמי שביתות הנשק שבינינו ובין שכנינו - להתחייבות חד-צדדית של ישראל כלפי או"ם, ולשחרר למעשה על ידי כך שאר המדינות החתומות על הסכמים אלה מהתחייבותיהם כלפי ישראל. הודענו לנציגי או"ם כי הסכמי שביתת הנשק הם הסכמים בינינו ובין מצרים, בינינו ובין ירדן, בינינו ובין סוריה ולא בינינו ובין או"ם, ואם מצרים, ירדן או סוריה מפירות את ההסכם - אין ההסכם מאגא

./מחייב

פחייב אוחנו, מחוץ לסעיף של הפסקת אש שאין אנו מקסדים עם שאר סעיפי ההסכמים, ומתנים קיומו מצדנו אך ורק בשמירת הפסקת האש מהצד השני. הפרות ההסכמים מצד מצרים, ירדן וסוריה - מנגנון או"ם מתעלם מהן. ירדן מפירה כל השנים סעיף 8, המבטיח גישה חפשית לכותל המערבי וליחז המקומות הקדושים; זכות גישה חפשית לכותל המערבי, למקום ההיסטורי היקר והקדוש ביותר לעם היהודי, היחה שמורה לנו בכל התקופות ההיסטוריות ובכל הכיבושים המרובים שמקדו את ירושלם - בימי שלטון הביזנטים, בימי הכיבוש הערבי, בימי הסלג'וקים, נוסעי הצלבן תחת שלטון תרכיה ותחת המנדט הבריטי. עם הצבת קוי שביחת הנשק אחרי מלחמת הקוממיות החתייבה הממשלה ההאשמיית להבטיח זכותנו זו גם להבא, וממשלה זו מפירה סעיף זה כל השנים, ומנגנון או"ם לא נקף אצבע נגד הפרה פדונית זו; באוחו סעיף 8 החתייבה הממשלה הירדנית לחידוש הפעולה הנורמלית כבניגי האוניברסיטה, הספרייה ובית החולים האוניברסיטאי בהר הצופים, ולהבטיח לנו גישה חפשית למקום זה. וכמו כן השימוש בבית הקברות שעל הר הזיתים וגישה חפשית אליו. כמו כן הבטיח סעיף זה זכותנו להשתמש בכביש לטרון-ירושלם. כל החתייבות אלה הופרו. הסברנו לנציגי או"ם החשיבות הדתית והלאומית של הכותל המערבי לכל יהודי בעולם, והערך החרבותי העצום שיש לאוניברסיטה ולספרייה ^{החור} הצופים; הודענו כי לא נשלים עם הפרת זכותנו במקומות אלה המוכרת והמובטחת בהסכם שביחת הנשק בינינו ובין ממשלת ירדן. לא ראינו עד עכשיו כל פעולה וכל נסיון מצד המנגנון של או"ם לתקן מעוות זה.

מצרים וירדן וסוריה מפירות כל הזמן הסעיף הראשון.

המרכזי בהסכמי שביחת הנשק, הסעיף שהוא נשמת ההסכמים; נוסף לכך מפירה מצרים סעיף האוסר על החזקה צבא בקו קוצימה אבו עגילה, ואינה מרשה אפילו למסקיפי או"ם לגשת לשטח זה. ומנגנון או"ם בשתיקתו פחפה על הפרות אלה. ויש במנגנון זה נטיה להתנהג בישראל כאילו זה היה שטח בין-לאומי, שבו שולטים שליחי או"ם.

ממשלת ישראל לא תיחז יד לנטיה נפסדת הפוגעת בריבונותה והנוגדת לסעיף 2 של מגילת או"ם הקובע כי "ארבון או"ם מושתת על העקרונ של שוויון ריבונני לכל הבריו".

אין אולי לבוא בטענות למנגנון או"ם, שאין בכוחו למנוע ההתקפות הרצחניות של ירדן ומצרים ולהבטיח קיומם הסכמי שביחת הנשק.

/כשלונה.

134

כשלושה של מועצת הבטחון להחלטה על חופש השייט ב-1951, - שעל זה עוד אעמוד במשך דברי, יש לו חלק לא קטן באזלת היר של מנגנון או"מ. אולם מנגנון או"מ, שמוקיע כל הילוקי דעות שיש בין ממשלת ישראל ובין המנגנון בעניינים שאינם כלל בסמכותו, - לא מסר אף פעם למועצת הבטחון, כי ממשלות ערב מפירות ביחס לישראל כל השנים עקרונית מגילת או"מ וטעימיהן; ובולטת מידת אימה ואיפה שבה נוהג מנגנון זה כלפי ישראל מצד אחד וכלפי מדינות ערב מצד שני.

ארגון האו"מ מיוסד על עקרונות של שלום וצדק, היקרים לנו לא פחות מאשר למי שהוא אחר. זוהי חובתנו וזכותנו להבטיח, עד כמה שזה ביכולתנו, שעקרונות אלו יחולו באותה מידה כעל שאר חברות או"מ. אבל אי אפשר להניח שישראל השלים עם איפה ואימה; אחת לישראל ואחת לשאר חלקי העולם.

סעיף ראשון של מגילת האו"מ קובע שמטרת או"מ היא להבטיח שלום ובטחון בינלאומי, ולמטרה זו יש לנקוט באמצעים קולקטיביים למנוע ולהסיל איומים לשלום. אולם אנו נחונים לאיומים גלויים ומתמידים מצד שליטי מצרים, ירדן וסוריה. איומים אלה ממלאים העתונות, הרדיו והנאומים הפומביים של הרודן המצרי, של המלך הירדני, של הנשיא הסורי, של מלך סעוד - בצוותא או כל אחד בפני עצמו. אבל דבר לא נעשה על ידי נציגי או"מ פה ובמקום אחר "למנוע או לחסל איומים" אלה.

אותו סעיף א' מחייב "סידור או פתרון סכסוכים בינלאומיים באמצעי שלום". שנה אחרי שנה תבענו סידור כזה, הצענו פגישה עם שליטי ערב לסידור שלום או לפחות למניעת התקפות, אבל קולנו היה קול קורא במדבר.

קבלנו על העובדה שמדינות ערב החברות באו"מ מארגנות חרם כלכלי והסגר נגדנו במטרה למוטט את משקנו, אם כי סעיף 2 פיסקה 4 של המגילה קובע בבהירות כי "כל חברי או"מ יפגעו ביחסייהם הבינלאומיים מאיומים ומשימוש בכוח נגד השלמות הטריטוריאלית והעצמאית המדינית של כל מדינה אחת, או מכל אמצעי אחר שאיננו מתיישב עם המטרות של האומות המאוחדות". כיצד אפשר ליישב את החרם וההסגר של ישראל המאורגן בפומבי ומבוצע ע"י מדינות ערב - עם מגילת או"מ? ואם אין זה מתיישב - מה עשו מוסדות האו"מ או ניסו לעשות להבטיח זכויותינו האלמנטריות לפי המגילה, ולמנוע ולהפסיק פעולות האיבה של שכנינו?

./מצרים

מצרים המרה כמה פעמים הטכט שביחח הנשק, במשך כל השנים האלה. היא הפרה סעיפי המגילה והחלטת פועצת הבטחון משנת 1951 ביחס לחופש השיט בהעלת טואץ.

ישראל חרדה על קיום הסכמי שביחח הנשק, במלואסן יותר מזה: היא שואפת כל השנים להקים יחסי שלום ושיחוף פעולה עם כל שכנינו בהתאם לפגילה או"מ, וכמובן מאליו - על בסיס של שוויון והדדיות. לא דאינו מצד פועצת הבטחון ומנגנון או"מ כל נסיון להביא את שכנינו לכבד העקרונות של מגילה או"מ.

ועלינו להודיע ברורות ונמרצות באזני העולם ובאזני שכנינו כי הסכמי שביחח הנשק נכרתו בינינו ובין שכנינו הערבים, לא בינינו ובין או"מ. הם מושחתים על הדדיות. הם אינם מהייבים צד אחד בלבד. אם מצרים מפירה ההטכט - אין לה הזכות לצמות שאנו נקיים הסעיפים הנחוצים לה. דבר זה חל גם על ירדן וסוריה.

עשינו השנה מאמצים נואשים לקיים השלום. ולו גם השלום הרעוע, באזורנו, ואנו פוכנים חמיד לתת יד לכל נסיון להקים שלום של קיימה. אולם ההודעה הבריטית שבאה מיד בעקבות הצהרה נורי סעיד, ראש ממשלת עיראק, לכפות על ישראל סידור שלום, על בסיס תכנית החלוקה של שנת 1947, אינה פכולה להחקבל כצעד לשלום. זוהי התקפה מוסווית על שלמות גבולותינו. איני יודע מאין באה היזמה הפופקפת הזאת לשלום, ככיכול - אבל ממשלת ישראל כבר גלחה דעתה הנחרצת בדבר נאומו של ראש הנסלה הבריטי בגילדהול בענין זה ביום 15.11.55. לא לקחנו אף שעל אדמה מצרים, סוריה ולבנון, והללו לא יקבלו מאתנו אף שזל אחד של אדמתנו. מצרים יושבת עדיין ברצועת עזה, שאינה שייכת לה, והממשלה ההאסימית כבשה, בלא משפט, חלקים במערב א"י, וודאי שאין לה כל תביעה לשטחינו אנו. אמרנו לא פעם שיחכנו תיקוני גבולות פה ושם מחוך הסכמה הדדים ולטובת שני הצדדים, אבל המזימה שנודדה מבגדר לגילדהול או מגילדהול לבגדר - לוסק מדינת ישראל, לא תקום ולא תהיה, והצעה זו לא באה כנראה אלא להסיה דעת העולם הערבי מבעיה סואץ שהחמירה, ולהפנוחה לישראל. ויש גם יסוד לחשוש, כי החתברות המחריפה של ירדן על גבולות ישראל לא באה אלא כדי להכשיר כניסת עיראק או מצרים לירדן.

בעיה סואץ שהוצגה עכשיו בפרכז ההתענינות הבינלאומית - לא נחחדשה בשביל ישראל עם הצעד השרירותי האחרון של הרודן המצרי. ביחס לחופש השיט הישראלי בטואץ נחבלה זה כמה שנים חוסר האונים של או"מ. ומופצת הבטחון שמוטל עליה להבטיח השלום והצדק הבינלאומי - לא מילאה חובתה והחלטתה היא עצמה בענין חופש השיט של ישראל בטואץ.

א סעיף ו של אמנה קוטא קובעו "החלה הימית של סואץ תהיה תמיד חפשיה ופתוחה, בזמן מלחמה כמו בזמן שלום, לכל אני-סוחר או מלחמה, ללא הבדל דגל, ועל כן מטכיימים הצודים החותמים לא לגרום לשום פגיעה בשימוש החפשי של החלה בזמן מלחמה כמו בזמן שלום".

ב סעיף ז של האמנה קובע זכותה של מצרים לנקוט באמצעים להבטיח את הגנת מצרים ואת השמירה על הסדר הצבאי, אבל סעיף וו מוסיף מיד, כי "האמצעים שיינקטו במקרים אלה - לא יפריעו לשימוש החפשי של החלה".

מגילת האו"ם קבעה שהאומות המאוחדות נמנו וגסרו "לקבוע הנאים שיבטיחו צדק ושמירה על החייביות הנובעות מאמנות ומסאר מקורות של המשפט הבינלאומי", ובפסקה ב' וג' של סעיף ראשון פורט כי מטרת או"ם הן (בין השאר) "לטפח זכיות שורה בין העמים". והנה בניגוד לאמנה קוטא ולעקרונות מגילת או"ם שמה ממשלה מצרים הסגר על אניות ישראל - זבט^{1/2} אניות אחרות הנושאות חמרי דלק ומסאות אחרים לישראל - ושללו מהן זכות המעבר בסואץ. מועצת הבטחון בשנת 1951 פסלה טענת מצרים כי היא נמצאת במצב מלחמה עם ישראלן היא קבעה כי מטסר הסכמי שביחת הנשק הפסיק את מצב המלחמה והמועצה החליטה של ישראל יש זכות מעבר חפשי בחעלת סואץ, ואין לממשלה מצרים כל רשות לפגוע בזכות זו. מצרים הפרה במסך חמש שנים ההלטה זו של מועצת הבטחון, ומנגנון או"ם ומועצת הבטחון עצמם לא נקמו כל הזמן באצבע להבטיח ביצוע החלטה, ומטקיפי או"ם לא נשלחו לחלה להטגיה אם החלטה או"ם מתקיימת או לא.

כשהורדן המצרי החליט פתאום להפקיע תעלת סואץ מרשות החברה הבינלאומית, וכמה מדינות ואו כי עניניהם החיוניים נפגעים, זאנגליה הזמינה כמה ארצות לועידה בלונדון לרדן בעניני סואץ - "שכחה" הממשלה הבריטית להזמין את ישראל, המדינה היחידה שלמעשה נפגעה כבר זה כמה שנים על ידי זלזולו של רודן מצרים במשפט הבינלאומי ובהחלטות מועצת הבטחון. וכשברית המועצות הציעה להוסיף למוזמנים רשימה ארוכה של ארצות, בחוכן גם כאלה שאין להן כל מגע עם החלה, כגון סמסלת ירדן, "שכחה" אף היא להוסיף לרשימה את מדינה ישראל.

ממשלה ישראל לא יכלה להתרגש ביותר על חילופי-בעלים בחעלה, כי גם תחת הבעלים הישנים נפגעה זכותה הבינלאומית בסואץ, ומועצת הבטחון והמעצמות הגדולות במערב ובמזרח, השלימו עם הפרה החוק הבינלאומי.

עם הפגיעה באמנת קושטא ובהחלטת פועצת הבטחון ממשלת ישראל פנתה למדינות אשר השתתפו בוועידת לונדון ולמדינות אחרות - להבטיח לישראל זכות השיט בחעלה לכל מדינה אחרת. מכמה ממשלות קיבלנו הבטחה כי זכות השיט של ישראל תובטח בקביעת משטר השיט ההפסי לכל העמים. נשיא ארצות הברית נשאל ע"י אחד העתונאים בסוף החודש שעבר על ההסבר ששמה מצויים על שיט ישראל במשך שבע שנים. על שאלה זו ענה הנשיא: "כמובן, שהו כחם שאור שקיים שם זה זמן רב ואני כשלעצמי חושב שזו אי צודק ביותר, ואני סבור שאין זה מתאים לאמנת קושטא משנת 1888". ובראיון שנחן סד החוץ, מרדלס, יום לפני כן אמר: "ישראל, בין שהיא חברה באיגוד המשמשים ובין לא - תהיינה לה כל הזכויות למעבר אניות ומטענים, כאילו היתה חברה באיגוד".

ממשלתנו הבישה הביעה למועצת הבטחון להיסמך בענין זה, כי בעצם אנו המדינה היהודית שנפצעה עוד לפני תמיסת החעלה ע"י הרודן המצרי, אולם מדינות ערב בעזרת סקצמות אחדות עשו תמוזים שונים למנוע הומעתנו.

פועצת הבטחון נסתיימה, שלטום בערב מקבלת שש החלטות שאינן אומרות כמעט כלום, לאחר שברית המועצות הסילה ויסו על הצעה מדינות המערב. הראשונה שבין החלטות אומרת "כי יתבט מעבר הפסי ופתוח דרך החעלה ללא כל אפליה שהיא". לכאורה זוהי החלטה המניחה את הדעת. אולי עלי להזהיר מאופטימיות משלה. החלטה זו אומרת פחות ממה שנאמר באמנת קושטא, ורודן מצויים אף פעם לא הסתייג מאמנת קושטא, ואף על פי כן הפר אותה כלמי ישראל, ותחמיד בפרה זו גם לאחר שמועצת הבטחון החליטה לפני חמש שנים במפורש כי יש לישראל חופש שיט בסואץ כמו לכל שאר העמים. מועצת הבטחון האחרונה לא התריעה אפילו על הפגיעה בחופש השיט של ישראל, שהיתה ידועה היטב לכל חברי המועצת. וחובה עלינו להזהיר מעל בימה זו כי ישראל לא חשלים על כל הפליה בזכויות הריבוניות והבינלאומיות, והמשכת החסגו השרירותי שהרודן המצרי שם על השיט הישראלי בתעלת סואץ ובמיצרי ים-סוף הערער השלום במזרח התיכון. צדק ושלום בינלאומי לא ניתנו לחלוקה. וצדק נשיא ארצות הברית בהכריזו לפני מים אחדים כי השלום מן ההכרח שיחא צמוד לצדק. "עליכם לזכור", אמר, "כי יש לבצע שלום וצדק יחד, אחות אין זה שלום". הרודן המצרי מסכן השלום באיזור בהפירו את הצדק הבינלאומי.

המאב במזרח התיכון מסתבך עוד יותר בחכניות האנגלו-עיראקיות להכניס צבא עיראקי ליורדן. באפריל 1949 כרחנו הסכמ שביתת נשק עם מטשלת יורדן. עיראק וסעודיה שאף הן השתתפו בשנת 1948 בפלישה לארץ וגכשלו - סרבן לכרוח אתנו אפילו הסכמי שביתת נשק, והן מחמידות במצב מלחמה נגד ישראל. וכניסת צבא עיראק ליורדן מערעה ביסודו הסכמ שביתת הנשק שכוחנו עם יורדן.

ידענו מוזמן כי הוודן המצרי יש לו אמביציות אישיות מרחיקות לכת להשחלט על כל ארצות ערב, כאשר השחלט בכוח על מצרים, והקרבן הראשון למזימה אמביציונית זו הם שטחי ירדן. "בימים הטובים ההם", כשהיחסים בין בריטניה ובין מצרים היו חמיניים היה הוודן המצרי טבור, שיעלה בידו לקרוע בעזרת אנגליה, או לפחות בהסכמתה, חלק מהנגב הישראלי למען לבנות גשר יבשתי בין מצרים ובין ירדן. מוזמן שהוודן המצרי גילה מגמתו האימפריאליסטית לגבי ארצות המזרח התיכון, ומגמה זו נהמכת על ידי כוחות חיצוניים העוינים לבריטניה במזרח התיכון - הולכת ומתבשלת כנראה מחדש התכנית לצרף את ירדן לעיראק. כניסת צבאית של מדינה עוינה שאין לה אפילו הסכם שביחת נשק עם ישראל לירדן, ולו רק למזרח הירדן, מערערת את הסטטוס קוו באיזור ונוגדת למעוף הראשון שבהסכמי שביחת הנשק. ממשלת ישראל מכבדה את הסטטוס קוו המבוסס על הסכם זה עם הממשלה ההאשמית. אולם שמירת ההסכם פוחנה באי-הפרתו מצד ממשלת זרה ועוינה, וממשלת ישראל השמור על חומש פעולתה אם הסטטוס קוו יופר, וכוח צבאי זר יכנס לירדן.

בהתאם לקווי היסוד שאושרו בכנסת החמידי ממשלת ישראל לספח יחסי ירדיות ועזרת גומלין עם כל מדינה שוחרת שלום, מבלי לברוק במשטרה הפנימית ומבלי לפגוע באינטרסים של אומה אחרת. היא המשיך במאמציה לקשור יחסי גומלין של ירדיות עם עמי אסיה ותפעל לחיזוק קשריה עם כל המדינות בהן שוכנים קיבוצים יהודים, ותהדק קשריה עם כל הארצות הססייעות לבסתחונת ולפיתוחה של ישראל ומאפשרות לקיבוצים היהודים מתוכן להשתחף בבנין הארץ ולעלות אליה.

לפי קוים אלה נקטה הממשלה בשורה של צעדים לחזק ולהדק קשרינו עם כמה מדינות - זכמה מהצעדים האלה היו לבדכת דבה, אם כי בשעה זו לא אעמוד על פרטיהן; כמו כן עשינו ונעשה מאמצים מיוחדים לקשור קשרי ירדיות עם עמי אסיה ואפריקה, שהולכים ונעשים לגורם גדול ומתחזק בזירה הבינלאומית, וצעד חשוב בנידון זה נעשה בשליחת חבר הכנסת משה שרת לבקר בכמה ארצות אסיה.

באוצה בישראל המימרה שאנו מבודדים. מימרה זו יש בה מן האמת ומן הכוזב. במובן ידוע אנו העם המבודד ביותר בעולם לפי טבע ברייתנו, ותולדותינו, מהותו הרוחנית ומעמדו בעולם ובאזור הזה. במובן אחר יש לישראל ירדיות ומוקירים במידה לא פחותה מאשר לעם קטן אחר, ונחונת לנו ירדיות ואהדתם של כמה מדינות באירופה, באמריקה הצפונית והדרומית וגם באסיה, אם כי מבחינה פורמלית אין לנו בעלות-ברית. ואנו גם נוהגים לא מעט פעולה מדינית והמריית בין-לאומית. דוגמה בולטת היא העזרה המרובה שקיבלנו מארצות הברית של אמריקה - במלוות ובמענקים. ואנו עומדים עכשיו במו"ם עם הבנק ליצוא ויבוא על מלוות גדול לצרכי השקיה, ובקירוב עומדת לבוא הנה משלחת מבנק זה למטרה זו. אולם עלינו לראות בבהירות דרכי

פעולתם של מכשירי הידידות והברית בקרב עמים.

יש מדינות הרוכשות בקלות ידידים כאשר הן עצומות ואדירות, שליטות על שטחים עצומים ועשירים, ומצות אוכלוסיין של הרבה עשרות או גם מאות מיליונים. יש ארצות שרוכשות ידידים בכוח שותפות הדת והלשון, ככמה מארצות ערב, כארצות אמריקה הלטינית, כארצות הסקנדינביות. יש ארצות המתקשרות יחד מפני שיש להן שונא או פחד משותף. לישראל אין כוח עצום, אין עושר מופלג, אין שטח רחב ידים, אין שותפות לשון, דת וגזע, והעמים הקרובים לנו ביותר מבחינה לשונית וגזעית - הם עמי ערב אשר מתוך נטיבות היסטוריות, שלא עכשיו הזמן לעמוד עליהן, התבקופה זו אויבינו המרים ביותר.

במחנה
מה איפוא הבסיס הישראלי לרכישת ידידים לישראל?

גורם אחד הוא - הפזורה היהודית. הקבוץ היהודי בכמה ארצות משמש קשר וגשר בין ישראל ובין אותה הארץ. אולם ישנן הרבה ארצות שאין היהודים מהווים בתוכן גורם מדיני וצבורי ניכר, או שכמעט אין בתוכן יהודים, ואלו הן כמעט כל ארצות אסיה ואפריקה המרכזית. בארצות הסקנדינביות יש אמנם קיבוצים יהודים קטנים, אבל הם מתבוללים במהירות מארידה, ואינם מהווים גורם משמיע, ויחסן של הארצות הסקנדינביות לישראל נקבע לגופו, כאילו לא שכנו בתוכן יהודים.

אויב משותף עלול בשעת מסוימת למלא חפקיד מקרב לבבות, בין שחי מדינות, אבל גורם שלילי זה נחון לחליפות ולמזורות, ואין לבנות עליו מדיניות חוץ קבועה. במקרה שלנו הרי האויב שלנו - שליטי ערב - כמעט כל המעצמות הגדולות להוטות אחרי רכישת ידידותן, ויש מעצמות שמגלות איבה לישראל אך ורק בשביל למצוא הן בעיני המדינות הערביות. ועלינו לבור לעצמנו מהו הבסיס השריר, בן-העיימה, שעליו נשחית שאיפתנו לרכוש ידידים ובעלות ברית. בסיס זה יכל להיות רק אחד: המאור של מפעלנו היוצר, המשחרר, הגואל, היוחנו למופת לעמים אחרים, וכשרנו לסייע לעמים נחשלים בהדרכה מדעית, סכנית, חרבונית, מבלי כל חשש ונטייה של השחלטות מצדנו. במקום שותפות הדת, הלשון והגזע המשמשת דבק לברית של עמים אחרים בעולם, - אנו יכולים לרכוש ידידים ובעלי ברית על יסוד שותפות של ערכים, והאינטרסים הכרוכים בערכים אלה, - ובמידה שהצלחנו לרכוש עד עכשיו אהדה ורצון טוב בעולם - והצלחנו לא במידה מועטת - עשינו זאת כמעט אך ורק בכוח המאור החרבוני, הרוחני והחברתי של מפעלנו. כל מפעל שיש בו אור לגויים - הוא שלוחת של מדינתנו הקטנה לאסוף קרני אהדה וידידות ורצון טוב לישראל.

תקומת ישראל ראינו כל הדורות ואנו רואים גם עכשיו כמפעל גאולה ויצירה ושלוט, הינון הריסות המולדת, כינוס פזורי העם וליניודם כאומה

/אחידה

אחידה מוסרשת בקרקע ארץ האבות, במורשה הרוחנית של האומה בכל הדורות, כערכי הנבואה הישראלית ובכיבושי הרוח והמדע של ימינו וחיימים הבאים; אומה עומדת ברשות עצמה ומשתחפת על בסיס של שויון ושותפות אוניברסלית במאמצי המין האנושי להתעלות חמריה ורוחנית, לחירות ולשויון, ככפי אדם שנבראו כולם, בלא הבדל לאום, צבע, דת ומין, בצלם אלהים.

זהו התפון המשיחי הפועם אלפי השנים בלב העם היהודי, ולפי אמונת העמוקה, הוא אשר הביא אותנו עד הלום, ורק אם נישאר נאמנים לו כל חיינו תקום תוחלתנו ההיסטורית במלואה.

הראגות המפורות של הבטחון, אשר לא ייפסקו בנקל ובמהרה, והן בעלות עדיפות ראשונה בצרכינו, אסור שיסיתו ועתנו אף לרגע מהמשימות והיעודים ההיוביים שהם נפש חזוננו המשיחי. פיתוח הארץ והפרחה הטממה, קליטת העליה ומזוגה, שיפוח המדע, החכמה והתורה, חינוך הצור הצעיר והכשרות החלוצית, העלאת כושר העבודה, פריזנה וטיבה, חתירה נאמנה לעצמאות כלכלית, כלומר לתחרות אף ורק סיגיע כפינו, ולהשתחרר מזיקה לעזרה חיצונית, חסרת המהירות העדתיות ואיחוי קרע-השכטים, הגדלת הילודה ושקידה על בריאות העם, עקירת שכונות העוני והגחלת הלשון העברית ומינימות חרבותי וכלכלי לכל העם, חקמת משטר של צדק חברתי וחירות אנושית - כל אלה הם להם חוקנו יום יום, הם דרושים לגופם והם גם מחזקים בסחוננו ומקיימים מדינת ישראל. ושומה עלינו לא רק לקיים אותה, אלא להפוך אותה לאבן שואבת לכל בית ישראל, ודבר זה לא יבצר מאתנו אם נזדיין כולנו ברצון טוב, ונישא עול המדינה באהבה; גטה שכפ לאחים השבים אלינו מגליות מרודות; נדע לעבוד בשקידה ובחריצות ולנהל משק ביעילות וחיסכון נמלא כל אחד מאתנו חוכתו לפי יכולתו לפי כשרו ולפי אמצעיו באמונה; נעדיף צרכי הכלל על הצורך הפרטי של יחידים וגושים; נתיחס איש לאחיו בכבוד ובאימון הדדי; נעיד לראות בעין פקוחה הקשיים והסכנות העומדים לפנינו ונאדיר רצוננו הגחוש להתגבר עליהם מחוץ שותפות-אמת; ועל הכל, - אם תפעם בתוכנו אהבה-ישראל, זה המנוע המופלא המפעיל את בנינו ובנותינו היקרים המהרמים נפשם על הגנה חיינו, גבולותינו ועצמאותנו בלילות חדרה וגבורה ומסירות נפש - -

אנו רוצים וזכאים לפעול, לעבוד וליצור במולדתנו בשלמות ובבטחה, כי מנינו לשלום. אבל אסור לנו לעצום עינינו מההתפתחויות המראיגות באיזור, פמזימות הרודן המצרי ומחכמי ממלת עיראק, וגם לא מהשפעות נפסדות שמחוף לאזור. עלינו לעמוד על המשמר בעיניים פקוחות, ברצון טוב, בראיה הגולד, בעוז החלטה ובכושר צבאי מוגבר. נדרש מאתנו מאמץ בסחוני עליון, זהו כפוי עלינו על ידי גורמים חיצוניים וכוחות עוינים, אנו עומדים אולי בפני הכרעות ומאורעות גורליים. נעמוד הכן מלוכדים, - וצור ישראל לא יכזיב.